TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2019. gada 29. jūlijā*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Valsts atbalsts – Valsts atbalsts nodarbinātībai – Atbrīvojums no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, kas saistīti ar mācību un darba līgumiem – Lēmums 2000/128/EK – Atbalsta shēmas, ko nodarbinātības veicināšanai piešķīrusi Itālija – Ar iekšējo tirgu daļēji nesaderīgs valsts atbalsts – Lēmuma 2000/128/EK piemērojamība uzņēmumam, kas ekskluzīvi sniedz vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumus, kurus tam tiešā veidā uzticējusi pašvaldība – LESD 107. panta 1. punkts – Jēdziens "konkurences izkropļošana" – Jēdziens "ietekme uz tirdzniecību" starp dalībvalstīm

Lietā C-659/17

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 4. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2017. gada 24. novembrī, tiesvedībā

***Istituto nazionale della previdenza sociale*** (***INPS***)

pret

***Azienda Napoletana Mobilità SpA,***

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] (referents), tiesneši T. fon Danvics [*T. von Danwitz*] un P. Dž. Švīrebs [*P. G. Xuereb*],

ģenerāladvokāts: Dž. Hogans [*G. Hogan*],

sekretārs: R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2019. gada 3. aprīļa tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

– *Istituto nazionale della previdenza sociale* (*INPS*) vārdā – *A. Sgroi*, *L. Maritato* un *C. D'Aloisio*, *avvocati*,

– *Azienda Napoletana Mobilità SpA* vārdā – *M. Malena* un *S. Miccoli*, *avvocati*,

– Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *S. Fiorentino*, *avvocato dello Stato*,

– Eiropas Komisijas vārdā – *D. Recchia* un *F. Tomat*, pārstāves,

* Tiesvedības valoda – itāļu.

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2019. gada 6. jūnija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 107. panta 1. punktu un Komisijas Lēmumu (1999. gada 11. maijs) Nr. 2000/128/EK par valsts atbalstu, ko Itālija piešķīrusi nodarbinātības veicināšanai (OV 2000, L 42, 1. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Istituto nazionale della previdenza sociale* (*INPS*) un *Azienda Napoletana Mobilità SpA* (turpmāk tekstā – "*ANM*") par to, ka *ANM*, iespējams, bija pienākums veikt sociālā nodrošinājuma maksājumus *INPS* saistībā ar mācību un darba līgumiem, ko *ANM* bija noslēgusi laikposmā no 1997. līdz 2001. gadam.

### Atbilstošās tiesību normas

#### *Lēmums 2000/128*

3 Lēmuma 2000/128 pamatojuma 62.–67. punktā saistībā ar Itālijas tiesisko regulējumu, kas attiecas uz mācību un darba līgumiem ir noteikts:

"(62) Mācību un darba līgumi, kā tie tika reglamentēti [1984. gada 19. decembra *legge n. 863 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 30 ottobre 1984, n. 726, recante misure urgenti a sostegno e ad incremento dei livelli occupazionali* (Likums Nr. 863, ar ko pārveido par likumu ar grozījumiem 1984. gada 30. oktobra Dekrētlikumu Nr. 726 par steidzamiem pasākumiem attiecībā uz nodarbinātības līmeņa uzturēšanu un paaugstināšanu) (*GURI* Nr. 351, 1984. gada 22. decembris, 10691. lpp.), nebija atbalsts saskaņā ar [EK] līguma 87. panta 1. punktu, bet gan vispārējs pasākums. Paredzētās priekšrocības bija piemērojamas visiem uzņēmumiem vienveidīgi, automātiski, nediskrecionāri un pamatojoties uz objektīviem kritērijiem.

(63) Grozījumi, kas 1990. gadā veikti ar [1990. gada 29. decembra *legge n. 407 – Disposizioni diverse per l'attuazione della manovra di finanza pubblica 1991–1993* (Likums Nr. 407 par dažādiem noteikumiem valsts finanšu politikas īstenošanai 1991.–1993.) (*GURI* Nr. 303, 1990. gada 31. decembris, 3. lpp.)], mainīja šo pasākumu raksturu. Ar šiem noteikumiem tika modulēti maksājumu atvieglojumi atkarībā no saņēmēja uzņēmuma atrašanās vietas, kā arī atkarībā no nozares, kurā ietilpst saņēmēja uzņēmums. Tādēļ daži uzņēmumi saņem lielākus atvieglojumus par tiem, kas tiek piešķirti konkurējošiem uzņēmumiem.

(64) Selektīvi maksājumu atvieglojumi, ar ko veicina atsevišķu vienas un tās pašas dalībvalsts uzņēmumu darbību salīdzinājumā ar citiem, neatkarīgi no tā, vai šī selektivitāte izpaužas individuālā, reģionālā vai nozares līmenī, attiecībā uz atvieglojuma diferenciālo daļu ir valsts atbalsts, kas izkropļo konkurenci un varētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, [EK] līguma 87. panta 1. punkta izpratnē.

Proti, minētā diferenciālā daļa rada priekšrocības uzņēmumiem, kas veic saimniecisko darbību noteiktos Itālijas reģionos, ja tā netiek piemērota uzņēmumiem ārpus šiem reģioniem.

(65) Šis atbalsts izkropļo konkurenci, ņemot vērā, ka tas stiprina atbalsta saņēmēju uzņēmumu finansiālo stāvokli un darbības iespējas salīdzinājumā ar to konkurentiem, kuri to nesaņem. Ja šīs sekas ir jūtamas Kopienas iekšējā tirdzniecībā, tad atbalstam uz to ir ietekme.

(66) It īpaši tāds atbalsts izkropļo konkurenci un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja uzņēmumi, kas ir atbalsta saņēmēji, eksportē daļu savas produkcijas uz citām dalībvalstīm, turklāt, pat ja šie uzņēmumi neeksportē, tiek veicināta iekšzemes ražošana, jo uzņēmumiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs, ir mazākas iespējas eksportēt savus izstrādājumus uz Itālijas tirgu.

(67) Iepriekš minēto iemeslu dēļ izvērtētie pasākumi principā ir aizliegti ar [EK] līguma 87. panta 1. punktu un ar [1992. gada 2. maija] Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu [(OV 1994, L 1, 3. lpp.; turpmāk tekstā – "EEZ līgums")] 62. panta 1. punktu un var tikt uzskatīti par saderīgiem ar kopējo tirgu tikai tad, ja tiem var piemērot kādu no minētajos līgumos paredzētajām atkāpēm."

4 Attiecībā uz Itālijas tiesisko regulējumu par mācību un darba līgumu pārveidošanu par līgumiem, kas noslēgti uz nenoteiktu laiku, šī lēmuma pamatojuma 97. un 98. punkts ir formulēti šādi:

"(97) Attiecībā uz atbalsta, kas paredzēts uz mācību un darba līgumiem, sniegšanas pagarināšanu par vienu gadu un tā kā šādam atbalstam ir vēl izteiktāks selektīvais raksturs, jo tas tiek piešķirts tikai reģiona Nr. 1 robežās, šī atbalsta rakstura, kas izklāstīta V.1.a punktā, analīze, ņemot vērā šo iejaukšanos, ir vēl jo pamatotāka.

(98) Līdz ar to no iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka attiecīgie pasākumi varētu ietekmēt tirdzniecību Kopienā. Ņemot vērā šajos pasākumos ietvertos atbalsta elementus, ir jāuzskata, ka attiecīgie pasākumi ietilpst EK līguma 87. panta 1. punkta un EEZ līguma 62. panta 1. punkta piemērošanas jomā, jo tie ir valsts atbalsts, kas izkropļo konkurenci tādā mērā, kas var ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību, un ka tos var uzskatīt par saderīgiem ar kopējo tirgu tikai tad, ja tiem var piemērot kādu no paredzētajām atkāpēm."

5 Minētā lēmuma 1. pantā ir noteikts:

"1. Kopš 1995. gada novembra Itālijas nelikumīgi piešķirtais atbalsts par darba ņēmēju pieņemšanu darbā, noslēdzot mācību un darba līgumus, kas ir paredzēti [1984. gada 19. decembra Likumā Nr. 863, 1990. gada 29. decembra Likumā Nr. 407, *legge n. 169 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge* 29 *marzo 1991, n. 108, recante disposizioni urgenti in materia di sostegno dell'occupazione* (1991. gada 1. jūnija Likums Nr. 169, ar ko pārveido par likumu ar grozījumiem 1991. gada 29. marta Dekrētlikumu Nr. 108 par steidzamiem pasākumiem nodarbinātības veicināšanai) (*GURI* Nr. 129, 1991. gada 4. jūnijs, 4. lpp.) un *legge n. 451 – Conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 16 maggio 1994, n. 299, recante disposizioni urgenti in materia di occupazione e di fiscalizzazione degli oneri sociali* (1994. gada 19. jūlija Likums Nr. 451, ar ko pārveido par likumu ar grozījumiem 1994. gada 16. maija Dekrētlikumu Nr. 299, par steidzamiem pasākumiem attiecībā uz nodarbinātību un nodokļu piemērošanu sociālā nodrošinājuma maksājumiem) (*GURI* Nr. 167, 1994. gada 19. jūlijs, 3. lpp.)], ir saderīgs ar kopējo tirgu un EEZ līgumu, ciktāl tas attiecas uz:

– jaunu darba vietu izveidi atbalstu saņemošajā uzņēmumā darba ņēmējiem, kas vēl nav bijuši nodarbināti vai kas zaudējuši iepriekšējo darbu Pamatnostādņu par atbalstu nodarbinātībai izpratnē [(OV 1995, C 334, 4. lpp.)],

– tādu darba ņēmēju pieņemšanu darbā, kam ir īpašas grūtības piekļūt vai atkārtoti piekļūt darba tirgum. Šajā lēmumā ar "darba ņēmējiem, kam ir īpašas grūtības piekļūt vai atkārtoti piekļūt darba tirgum", saprot jauniešus līdz 25 gadu vecumam, tajā skaitā augstākās izglītības iestādes absolventus, kas ir jaunāki par 29 gadiem, un ilglaicīgus bezdarbniekus, proti, tos, kas ir bez darba vairāk nekā gadu.

2. Atbalsts, kas ir piešķirts saistībā ar 1. punktā minētajiem nosacījumiem neatbilstošiem mācību un darba līgumiem, nav saderīgs ar kopējo tirgu."

6 Saskaņā ar šī paša lēmuma 2. pantu:

"1. Atbalsts, ko Itālija saskaņā ar [*legge n. 196 – Norme in materia di promozione dell'occupazione* (1997. gada 24. jūnija Likums Nr. 196 par pasākumiem nodarbinātībai) (*GURI* kārtējais pielikums Nr. 154, 1997. gada 4. jūlijs)] 15. pantu ir piešķīrusi, lai mācību un darba līgumus pārveidotu par līgumiem, kas noslēgti uz nenoteiktu laiku, ir saderīgs ar kopējo tirgu un EEZ līgumu, ja ar to tiek ievērots nosacījums par darba vietu izveidošanu, kā tas ir paredzēts Pamatnostādnēs par atbalstu nodarbinātībai.

Uzņēmumā nodarbināto darbinieku skaitu aprēķina, neņemot vērā darba vietas, kas radušās līgumu pārveidošanas rezultātā, un darba vietas, kas tika radītas, noslēdzot līgumus uz noteiktu laiku, vai kurās nav garantēta zināma nodarbinātības nepārtrauktība.

2. 1. punktā minētajam nosacījumam neatbilstošs atbalsts mācību un darba līgumu pārveidošanai par līgumiem uz nenoteiktu laiku nav saderīgs ar kopējo tirgu."

7 Lēmuma 2000/128 3. pantā ir paredzēts:

"Itālija veic visus vajadzīgos pasākumus, lai atgūtu saņēmējam jau nelikumīgi piešķirto atbalstu, kas neatbilst 1. un 2. pantā minētajiem nosacījumiem.

Atbalsta atgūšana tiek veikta atbilstoši valsts tiesībās paredzētajai kārtībai. Atgūstamajām summām pieskaita procentus par laikposmu no dienas, kad atbalsts piešķirts saņēmējiem, līdz tā faktiskās atgūšanas dienai. Procentus aprēķina, pamatojoties uz atsauces likmi, ko izmanto reģionālā atbalsta dotācijas ekvivalenta aprēķināšanai."

### *Itālijas tiesības*

8 Itālijas Republika ar 1984. gada 19. decembra Likumu Nr. 863 ieviesa "mācību un darba līgumu". Sākotnēji runa bija par līgumu uz noteiktu laiku, kas papildināts ar mācību laikposmu, kurš paredzēts bezdarbnieku, kas nav sasnieguši 29 gadu vecumu, pieņemšanai darbā. Pieņemšanai darbā izmantojot šāda veida līgumu, uz divus gadus ilgu laikposmu tika piemērots atbrīvojums no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, kas jāveic darba devējam. Šis atbrīvojums visā valsts teritorijā tika piemērots vienādi, automātiski un nediskrecionāri.

9 Mācību un darba līgumiem piemērojamie noteikumi tika grozīti secīgi ar 1990. gada 29. decembra Likumu Nr. 407 (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 407/1990"), ar ko sociālā nodrošinājuma maksājumu atbrīvojumiem tika ieviestas reģionālas izmaiņas, ar 1991. gada 1. jūnija Likumu Nr. 169, ar ko tika noteikts, ka ar šāda veida līgumu var pieņemt darbā darbiniekus līdz 32 gadu vecumam, un ar 1994. gada 19. jūlija Likumu Nr. 451 (turpmāk tekstā – "Likums Nr. 451/1994"), ar ko tika ieviests mācību un darba līguma ilguma ierobežojums līdz vienam gadam un noteikts obligātais minimālais mācību stundu skaits.

10 Šie likumi, ar kuriem tika izdarīti grozījumi, ļāva, noslēdzot mācību un darba līgumus, pieņemt darbā jauniešus vecumā no 16 līdz 32 gadiem, šī vecuma ierobežojuma ievērošanas pārbaude bija kompetento reģionālo iestāžu ziņā un paredzēja pilnīgu atbrīvojumu no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, tostarp attiecībā uz divu gadu mācību laikposmu, tādiem uzņēmumiem, kuri darbojas reģionos, kuros bezdarba līmenis pārsniedz Itālijas valsts vidējo līmeni, ar iespēju pagarināt šo laikposmu par vienu gadu, ja šādi līgumi tiek pārveidoti par uz nenoteiktu laiku noslēgtiem darba līgumiem.

**Pamatlieta un prejudiciālais jautājums**

11 *ANM* tika izveidota 1995. gadā, pēc sabiedrības, kas izveidota kā publisko tiesību konsorcijs, pārveidošanas, lai vienpersoniski un integrāli pārvaldītu vietējo Neapoles (Itālija) pašvaldības sabiedriskā transporta pakalpojumu sniegšanu. Tā 2001. gadā tika pārveidota par akciju sabiedrību ar šo pašvaldību kā vienīgo akcionāri, un tās darbības priekšmets ir sabiedriskie preču un pasažieru pārvadājumi, izmantojot visu veidu transportlīdzekļus minētās pašvaldības teritorijā.

12 Saistībā ar šo saimniecisko darbību *ANM* no 1995. gada novembra līdz 2001. gada maijam pieņēma darbā personas, lai tām nodrošinātu profesionālās mācības un pēc tam tās integrētu uzņēmumā. Šīs pieņemšanas darbā notika, noslēdzot mācību un darba līgumus 1984. gada 19. decembra Likuma Nr. 863, kas grozīts ar 1991. gada 1. jūnija Likumiem Nr. 407/1990, Nr. 169 un Likumu Nr. 451/1994, izpratnē. Šo līgumu pārveidošana par darba līgumiem uz nenoteiktu laiku tika veikta atbilstoši Likumam Nr. 451/1994. *ANM* par minētajiem mācību un darba līgumiem, kā arī par to pārveidošanu, kas notika vēlāk, saņēma pamatlietā aplūkotajā Itālijas tiesiskajā regulējumā paredzētos atbrīvojumus no sociālā nodrošinājuma maksājumiem.

13 Tā kā Eiropas Komisija šo tiesisko regulējumu atzina par daļēji nesaderīgu ar LESD 107. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu, *INPS* kā valsts iestāde, kas atbildīga par Lēmuma 2000/128 izpildi, nosūtīja *ANM* divus paziņojumus par samaksu, kuru summas attiecīgi ir 7 429 436,76 EUR apmērā par pieņemšanu darbā, kas veikta, noslēdzot mācību un darba līgumus laikā no 1997.–2001. gadam, un 2 266 014,05 EUR apmērā par šo līgumu pārveidošanu par darba līgumiem uz nenoteiktu laiku attiecībā uz laiku no 1999. līdz 2001. gadam.

14 *ANM* lūdza *Tribunale di Napoli* (Neapoles tiesa, Itālija) konstatēt, ka tai nav pienākuma maksāt šīs summas. Šī tiesa apmierināja *ANM* prasību, pamatojoties uz to, ka Lēmumam 2000/128 nav tiešas iedarbības Itālijas tiesību sistēmā, jo ar to Itālijas Republikai nav uzlikts pietiekami precīzs un beznosacījuma pienākums.

15 *INPS* par *Tribunale di Napoli* (Neapoles tiesa) spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *Corte d'appello di Napoli* (Neapoles apelācijas tiesa, Itālija), kura šo spriedumu apstiprināja, pārveidojot tā pamatojumu. Šīs tiesas ieskatā, Lēmums 2000/128, protams, ir daļa no Itālijas tiesību sistēmas, bet tas nav piemērojams *ANM*. Ekonomiskā priekšrocība, ko veido atbrīvojumi no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, nevarot ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, nedz arī kaitēt konkurencei, jo tie attiecas uz darbību vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumu jomā, kas tiek veikta bezkonkurences režīmā, pēc tam, kad tās veikšana tiešā veidā uzticēta *ANM*.

16 *INPS* vērsās *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa, Itālija) ar kasācijas sūdzību, apgalvojot, ka *Corte d'appello di Napoli* (Neapoles apelācijas tiesa) spriedumā ir pieļautas kļūdas attiecībā uz LESD 107. panta un Lēmuma 2000/128 interpretāciju, jo pēdējais minētais pilnībā esot ir piemērojams *ANM*.

17 Šādos apstākļos *Corte suprema di cassazione* (Augstākā kasācijas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai Lēmums [2000/128] ir piemērojams arī tiem darba devējiem, kuri nodrošina vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumus – būtībā bezkonkurences režīmā [sniegtā] pakalpojuma ekskluzivitātes dēļ – un kuri ir izmantojuši atbrīvojumus no sociālā nodrošinājuma maksājumiem [pēc] mācību un darba līgumu noslēgšanas, sākot no Likuma [Nr. 407/1990] spēkā stāšanās dienas, šajā gadījumā attiecībā uz laikposmu no 1997. gada līdz 2001. gada maijam?"

**Par prejudiciālo jautājumu**

18 Ar savu jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Lēmums 2000/128 ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams tādam uzņēmumam kā pamatlietā, kurš, pamatojoties uz to, ka pašvaldība tam to tiešā veidā uzticējusi, bija ekskluzīvs vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzējs un kurš izmantoja atbrīvojumus no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, kas bija noteikti valsts tiesiskajā regulējumā, kurš ar šo lēmumu tika atzīts par daļēji nesaderīgu ar LESD 107. panta 1. punktā noteikto aizliegumu.

19 It īpaši šai tiesai rodas jautājums par to, vai minētais lēmums ir piemērojams vietējā sabiedriskā transporta nozarē un vai tādos apstākļos, kādi ir pamatlietā, ir izpildīti minētajā normā paredzētie nosacījumi par ietekmi uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.

20 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru pasākuma kvalificēšanai par "valsts atbalstu" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē ir prasīta visu šajā normā izvirzīto nosacījumu izpilde. Pirmkārt, to piešķir valsts vai no valsts līdzekļiem. Otrkārt, iejaukšanās pasākumam jābūt tādam, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, ar to ir jāsniedz selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam ir jābūt tādam, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot (skat. spriedumu, 2018. gada 6. marts, Komisija/*FIH Holding* un *FIH Erhvervsbank*, C-579/16 P, EU:C:2018:159, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

21 Šajā gadījumā vispirms ir jānorāda, ka Komisija Lēmuma 2000/128 pamatojuma 63., 64. un 97. punktā ir konstatējusi, ka attiecīgais Itālijas tiesiskais regulējums atbilst pirmajam un trešajam no iepriekšējā punktā uzskaitītajiem nosacījumiem.

22 Pēc tam šī lēmuma pamatojuma 65. un 97. punktā šī iestāde uzskatīja, ka arī otrais un ceturtais nosacījums ir izpildīts, ar pamatojumu, ka attiecībā uz otro atbalsts stiprina atbalsta saņēmēja uzņēmuma finansiālo situāciju un darbības iespējas un "ja" attiecībā uz ceturto šīs sekas ir jūtamas iekšējā tirdzniecībā.

23 Minētā lēmuma pamatojuma 66. un 97. punktā ir precizēts, ka "it īpaši" tiek izkropļota konkurence un ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm, "ja" uzņēmumi, kas ir atbalsta saņēmēji, eksportē daļu savas produkcijas uz citām dalībvalstīm, turklāt, pat ja šie uzņēmumi neeksportē, tiek veicināta iekšzemes ražošana, jo uzņēmumiem, kas reģistrēti citās dalībvalstīs, ir mazākas iespējas eksportēt savus izstrādājumus uz Itālijas tirgu.

24 Pirmkārt, pretēji tam, ko apgalvo *ANM*, no Lēmuma 2000/128 pamatojuma 66. punkta nevar secināt, ka Komisija būtu ierobežojusi šī lēmuma piemērošanas jomu attiecībā uz nozarēm, kuras ir tieši iesaistītas preču vai pakalpojumu tirdzniecībā iekšējā tirgū, izņemot vietējos pakalpojumus, piemēram, vietējo sabiedrisko transportu.

25 Proti, kā Tiesa jau ir konstatējusi, Komisija minētā lēmuma pamatojuma 65. punktā vispārīgā veidā ir paskaidrojusi, ka Itālijas tiesiskajā regulējumā paredzētie selektīvie sociālā nodrošinājuma maksājumu atvieglojumi, kas ir paredzēti pamatlietā, izkropļo konkurenci un, ja šīs sekas izpaužas uz tirdzniecību starp dalībvalstīm, tā tiek ietekmēta, jo minētā lēmuma pamatojuma 66. punkts vienīgi ilustrē šo vērtējumu, izmantojot ražošanas nozares piemēru (spriedums, 2002. gada 7. marts, Itālija/Komisija, C-310/99, EU:C:2002:143, 88. punkts).

26 Otrkārt, no Lēmuma 2000/128 pamatojuma 65., 66. un 97. punkta izriet, ka LESD 107. panta 1. punkta otrais un ceturtais nosacījums ir izpildīti tikai, ja uzņēmumi, kas saņem sociālā nodrošinājuma maksājumu atvieglojumus, ir kaut vai tikai daļēji pakļauti konkurencei liberalizētā tirgū.

27 Proti, saskaņā ar iedibināto judikatūru tādā atbalsta shēmas gadījumā kā pamatlietā Komisija var aprobežoties ar attiecīgās shēmas īpašību izpēti, lai konkrētā lēmuma pamatojumā novērtētu, vai shēma tajā paredzēto nosacījumu dēļ rada priekšrocību saņēmējiem salīdzinājumā ar to konkurentiem

un ir tāda, kas dod labumu uzņēmumiem, kuri piedalās tirdzniecībā starp dalībvalstīm. Tādējādi Komisijai lēmumā par šādu shēmu nav pienākuma analizēt atbalstu, kas saskaņā ar šādu shēmu ir piešķirts katrā individuālā gadījumā. Vajadzība pārbaudīt katra attiecīgā uzņēmuma individuālo situāciju rodas tikai atbalsta atgūšanas stadijā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato "Venezia vuole vivere"* u.c./Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

28 Līdz ar to, pirms atgūt piešķirtās priekšrocības, valsts iestādēm tomēr katrā atsevišķā gadījumā ir jāpārbauda, vai piešķirtā priekšrocība, kas ir saņēmēja rīcībā, var izkropļot konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2011. gada 9. jūnijs, *Comitato "Venezia vuole vivere"* u.c./Komisija, C-71/09 P, C-73/09 P un C-76/09 P, EU:C:2011:368, 64. un 115. punkts).

29 Šajā ziņā ir svarīgi atgādināt, ka, lai valsts pasākums varētu tikt atzīts par "valsts atbalstu", ir nevis jāpierāda, ka atbalsts patiešām ietekmē tirdzniecību dalībvalstu starpā un traucē konkurencei, bet tikai jāpārbauda, vai šis atbalsts var ietekmēt šo tirdzniecību un draudēt izkropļot konkurenci (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 78. punkts un tajā minētā judikatūra).

30 It īpaši, ja dalībvalsts piešķirtais atbalsts stiprina kāda uzņēmuma stāvokli salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri konkurē tirdzniecībā starp dalībvalstīm, ir jāuzskata, ka atbalsts ietekmē šo tirdzniecību. Šajā ziņā nav vajadzīgs, lai uzņēmumi, kas saņem atbalstu, paši piedalītos tirdzniecībā starp dalībvalstīm. Proti, kad dalībvalsts piešķir atbalstu uzņēmumiem, to iekšējās darbības apjoms var saglabāties vai palielināties, tādējādi samazinot citās dalībvalstīs reģistrēto uzņēmumu iespējas iekļūt šīs dalībvalsts tirgū (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 79. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Tādējādi nosacījums, ka atbalstam jābūt tādam, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, nav atkarīgs no sniegto transporta pakalpojumu lokālā vai reģionālā rakstura (spriedumi, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 82. punkts, un 2015. gada 14. janvāris, *Eventech*, C-518/13, EU:C:2015:9, 69. punkts).

32 Jautājumā par konkurences izkropļošanas nosacījumu ir jāuzsver, ka atbalsts, ar ko ir paredzēts uzņēmumu atbrīvot no izmaksām, kuras tam parastos apstākļos būtu jāsedz saistībā ar ikdienas pārvaldību vai parasto darbību, principā rada konkurences apstākļu izkropļojumu (spriedums, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Šajā gadījumā šķiet nav strīda par to, ka sociālā nodrošinājuma maksājumi, par kuriem *ANM* saņēma pamatlietā strīdīgos atvieglojumus, ir izmaksas, kas tai parasti būtu jāsedz savā ikdienas pārvaldības darbā vai parastās darbības gaitā.

34 Savukārt gan iesniedzējtiesā, gan Tiesā *ANM* norāda, ka laikposmā no 1997. gada līdz 2001. gadam tai nav bijusi nekāda konkurence attiecībā uz pamatlietā aplūkojamajiem vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumiem un ka šajā pašā laikposmā Itālijas vietējā sabiedriskā transporta tirgus nebija pat daļēji liberalizēts.

35 Atšķirībā no *ANM* Itālijas valdība Tiesā norādīja, ka pamatlietā aplūkotajā laikposmā Itālijas vietējā sabiedriskā transporta tirgus bija atvērts konkurencei. Turklāt, šīs valdības ieskatā, neviens aizliegums piedāvāt šādus pakalpojumus Itālijā neesot bijis piemērojams citu dalībvalstu saimnieciskās darbības subjektiem un esot piemēri par šādu pakalpojumu sniegšanu, ko veic šādi saimnieciskās darbības subjekti.

36 Šajā ziņā ir svarīgi atgādināt, ka kopš 1995. gada vairākas dalībvalstis sāka atvērt noteiktus transporta tirgus, lai tajos konkurētu uzņēmumi no citām dalībvalstīm, tāpēc vairāki uzņēmumi minētajā laikposmā jau sniedza savus pilsētas, piepilsētas vai reģionālos transporta pakalpojumus dalībvalstīs, kas nav to izcelsmes valsts (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2003. gada 24. jūlijs, *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg*, C-280/00, EU:C:2003:415, 79. punkts).

37 Attiecībā uz jautājumu, vai *ANM* šajā laikposmā bija vai nebija pakļauta konkurencei attiecībā uz pamatlietā aplūkotajiem vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumiem, no Tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem, protams, izriet, ka šo pakalpojumu sniegšana tika uzticēta tikai un vienīgi *ANM*, iepriekš neorganizējot publiskā iepirkuma procedūru.

38 Tomēr neviens no šīs lietas materiālu elementiem nepierāda, ka Neapoles pašvaldībai saskaņā ar normatīviem aktiem būtu pienākums uzticēt šo pakalpojumu sniegšanu vienīgi šim uzņēmumam, tādējādi, šķiet, šī pašvaldība bija tiesīga uzticēt šo pakalpojumu sniegšanu arī citam pakalpojumu sniedzējam, tostarp organizējot tādu publiskā iepirkuma procedūru, kurā, kā Tiesā norādīja Itālijas valdība, varētu piedalīties arī tirgus dalībnieki no citām dalībvalstīm.

39 Kā ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 33.–35. un 38. punktā, ja nav šāda normatīvā aktā paredzēta pienākuma, ir jākonstatē, ka konkurence attiecībā uz pamatlietā aplūkotajiem pakalpojumiem principā ir iespējama, tādējādi nevar izslēgt ne to, ka *ANM* saņemtais sociālā nodrošinājuma maksājumu samazinājums ir sniedzis šim uzņēmumam priekšrocību salīdzinājumā ar tā potenciālajiem konkurentiem, pat no citām dalībvalstīm, nedz arī to, ka šis samazinājums tādējādi būtu izkropļojis konkurenci un ietekmējis tirdzniecību starp dalībvalstīm.

40 Tādējādi iesniedzējtiesai, kurai vienīgajai ir tieša informācija par pamatlietu, ir jāveic vajadzīgās pārbaudes, lai noskaidrotu, vai laikposmā, uz kuru attiecas pamatlietas strīds, Itālijas vietējā sabiedriskā transporta tirgus bija atvērts konkurencei, un tādējādi citu dalībvalstu saimnieciskās darbības subjektiem bija atļauts piedāvāt savus pakalpojumus pamatlietā sniegto pakalpojumu nodrošināšanai un vai Neapoles pašvaldībai bija normatīvā aktā noteikts pienākums uzticēt šo pakalpojumu sniegšanu vienīgi *ANM*.

41 Turklāt, ņemot vērā apstākļus, ko ģenerāladvokāts ir norādījis secinājumu 40. un 41. punktā attiecībā uz *ANM* statusu un līguma par pamatlietā aplūkoto pakalpojumu sniegšanu saturu, iesniedzējtiesai vajadzības gadījumā arī ir jāveic vajadzīgās pārbaudes, lai noskaidrotu, vai *ANM* laikposmā no 1997. līdz 2001. gadam ir darbojusies citos preču vai pakalpojumu, vai arī citos ģeogrāfiskos tirgos, kas ir atvērti efektīvai konkurencei.

42 Proti, ja izrādītos, ka *ANM* šajā laikposmā darbojās citos tirgos, nevar izslēgt, ka sociālā nodrošinājuma maksājumu atvieglojumi, ko šis uzņēmums saņēma saskaņā ar Itālijas tiesisko regulējumu pamatlietā, izkropļoja konkurenci un ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm šajos citos tirgos, ja vien šīm saimnieciskajām darbībām nebūtu bijuši piemērojami šie atvieglojumi un būtu izslēgts jebkāds šķērssubsīdiju risks, parādot, ka, veicot atsevišķu grāmatvedības uzskaiti, par minētajām saimnieciskajām darbībām nav bijis iespējams gūt priekšrocību no minētajiem atvieglojumiem (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2017. gada 27. jūnijs, *Congregación de Escuelas Pías Provincia Betania*, C-74/16, EU:C:2017:496, 51. punkts, un 2019. gada 23. janvāris, *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, C-387/17, EU:C:2019:51, 42. punkts).

43 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, ir jāatbild, ka Lēmums 2000/128 ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams tādam uzņēmumam kā pamatlietā, kurš, pamatojoties uz to, ka pašvaldība tam to ir tieši uzticējusi, ekskluzīvā veidā ir sniedzis vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumus un kurš ir izmantojis atbrīvojumus no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, kuri paredzēti valsts tiesiskajā regulējumā, kas ar šo lēmumu ticis atzīts par daļēji nesaderīgu ar LESD 107. panta 1. punktā noteikto aizliegumu.

**Par tiesāšanās izdevumiem**

44 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

**Neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, Komisijas Lēmums 2000/128/EK (1999. gada 11. maijs) par valsts atbalstu, ko Itālija piešķīrusi nodarbinātības veicināšanai, ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams tādam uzņēmumam kā pamatlietā, kurš, pamatojoties uz to, ka pašvaldība tam to ir tieši uzticējusi, ekskluzīvā veidā ir sniedzis vietējā sabiedriskā transporta pakalpojumus un kurš ir izmantojis atbrīvojumus no sociālā nodrošinājuma maksājumiem, kuri paredzēti valsts tiesiskajā regulējumā, kas ar šo lēmumu ticis atzīts par daļēji nesaderīgu ar LESD 107. panta 1. punktā noteikto aizliegumu.**

[Paraksti]